

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

(1906 - 1976)

Στις 8 Νοεμβρίου 1976 τή στιγμή πού συμμετείχε ως Σύμβουλος τοῦ ΚΕΠΕ εἰς τὰς ἐργασίας Ἐπιτροπῆς Συντάξεως τοῦ Προγράμματος Ἀναπτύξεως 1976 - 1980, ὁ καθηγητῆς Ι. Παπασταματίου, ἕνας ἀληθινὸς ἄνθρωπος καὶ μεγάλος ἐπιστήμων, πέρασε στιγμιαία ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς δράσεως στὸν κόσμον τῶν πνευμάτων. Κάτι πού θὰ ἦταν πολὺ συνηθισμένο, ἂν οἱ ἀληθινοὶ ἄνθρωποι στὸν καιρὸ μας δὲν εἶχαν τόσο λιγοστέψει κι' ἂν τὸ κενὸ πού ἄφησε πίσω του δὲν ἦταν τόσο δυσαναπλήρωτο.

Ὅλοι ἐμεῖς, οἱ φίλοι του, οἱ συνάδελφοί του, οἱ μαθηταὶ του, δηλαδή ὅλος ὁ γεωπεστημονικὸς κόσμος τῆς χώρας, δὲν θὰ ξαναῖδοῦμε ἐκεῖνο τὸ γεμᾶτο εὐλικρίνεια χαμόγελο καὶ δὲν θὰ ξαναβροῦμε τὴν φωτισμένη καὶ ἀνιδιοτελεῆ συμβουλή στὴ τετράγωνη λογικὴ του καὶ τὸν πρᾶο χαρακτῆρα του.

Ὁ Ἰωάννης Παπασταματίου δημιουργήθηκε μὲ συνεπῆ προσπάθεια καὶ καταξιώθηκε μὲ ἀδιάκοπη προσφορά. Ὁρθιο, στὸ καθῆκον, τὸν ἄρπαξε ὁ Ἀρχάγγελος, μέσα σὲ μιὰ στιγμή, ὅπως ταιριάζει στοὺς διαλεχτούς.

Τὰ ἀξιώματα πού κατέλαβε, τὰ βιβλία πού συνέγραψε, ἡ οἰκογένεια πού δημιούργησε, ὁ κόσμος πού δίδαξε, ἐπηρέασε, βοήθησε καὶ καθοδήγησε, θὰ μιλοῦν γιὰ τὸν Ἰωάννη Παπασταματίου γιὰ πολλὰ - πολλὰ χρόνια.

Ὁ Ἰωάννης Παπασταματίου ἐγεννήθη τὸ 1906 στὴν Κύμη Εὐβοίας. Ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὴν στοιχειώδη καὶ μέσην ἐκπαίδευσιν εἰς τὴν γενέτειρά του ἐνεγράφη τὸ 1923 εἰς τὸ Φυσικὸ τμήμα τῆς Φυσ/κῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπεφοίτησε τὸ 1927 μὲ βαθμὸν «Ἀριστα». Τὸ 1928 διορίσθη βοηθὸς τοῦ Ἐργαστ. Ὁρυκτολογίας - Πετρογραφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τὸ 1930 ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν διὰ τὰς γεωλογικὰς αὐτοῦ μελέτας καὶ τὸ 1931 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν

μέ βαθμόν «Άριστα», τὸ δὲ 1937 ἐξελέγη παμψηφεί ὑφηγητὴς τῆς Ὄρυκτολογίας καὶ Πετρολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν.

Τυχῶν ὑποτροφίας διетуῶν διαρκείας τὸ ἔτος 1938 ἐφοίτησε, εἰς τὸ Laboratoire de Minéralogie du Muséum d'Histoire Naturelle (Παρίσι) καὶ ἐτέρας ἑξαμήνου διαρκείας τὸ 1957, ἐπεσκέφθη διὰ μελέτας τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, λαβὼν ἐνδεικτικὰ ἐπιδόσεως εἰς τὴν Κοιτασματολογία καὶ Γεωλογία.

Ἀπὸ τοῦ 1936 μέχρι τοῦ 1963 διετέλεσε καθηγητὴς τῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν μετεκπαιδευομένων δημοδιδασκάλων, διδάξας στοιχεῖα Ὄρυκτολογίας καὶ Γεωλογίας.

Τὸ 1951 ἀναλαμβάνει τὴ Διεύθυνσι Γεωλογίας τοῦ Ἰνστιτούτου Γεωλογίας καὶ Ἐρευνῶν Ὑπεδάφους τοῦ ὁποίου ἀπὸ τοῦ 1954 μέχρι τῆς ἀποχωρήσεώς του τὸ 1964 τυγχάνει Ἀναπληρωτῆς Γεν. Δ/ντῆς.

Τὸ 1962 ἐξελέγη ἑκτακτος μόνιμος καθηγητὴς τῆς ἔδρας Κοιτασματολογίας καὶ Ἐφαρμοσμένης Γεωλογίας τοῦ Ε. Μ. Πολυτεχνείου.

Τὸ 1964 ἐξελέγη Πρόεδρος τῆς «Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν μελέτην τῶν βωξιτῶν, ὀξειδιῶν καὶ ὑδροξειδιῶν τοῦ ἀργιλίου (ICSOBA), εἰς τὰ διεθνή Συνέδρια τῆς ὁποίας μετέσχεν ἐπανειλημμένως δι' ἀνακοινώσεών του ἐπὶ τῆς γενέσεως τῶν βωξιτῶν, ἀναδειχθεὶς εἰς μίαν ἀπὸ τὰς διεθνεῖς ἐπιστημονικὰς ἀϋθεντίας εἰς τὸ πρόβλημα τῆς γενέσεως τῶν βωξιτῶν.

Τὸ 1969 ἐξελέγη παμψηφεί τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἐδρας Κοιτασματολογίας καὶ Ἐφαρμοσμένης Γεωλογίας εἰς τὸ Ε. Μ. Πολυτεχνεῖον.

Ἡ δικτατορία δὲν ἐπεκύρωσε τὸν διορισμὸ του παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας ὑπομνήσεις τοῦ Ε. Μ. Πολυτεχνείου. Μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν ὁ καθηγητὴς Ι. Παπασταματίου ἀπεκατεστάθη ἀναδρομικῶς.

Τὸ 1974 διωρίσθη Γεν. Δ/ντῆς τῆς ΛΠΠΟΛ καὶ τὸ 1975 ἀντιπρόεδρος αὐτῆς μέχρι τῆς συγχωνεύσεώς της μετὰ τῆς ΔΕΗ. Τὸ 1975 διωρίσθη ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν (Ε.Ε.Α.Ε. «Δημόκριτος») διὰ τὴν ἔρευναν τῶν οὐρανιούχων μεταλλευμάτων.

Ἀπὸ τὰ βασικὰ ἰδρυτικὰ μέλη τῆς ΕΓΕ, διετέλεσε Γεν. Γραμματεὺς αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της μέχρι τοῦ 1970. Διετέλεσε ἐπίσης μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Γεωγραφικῆς Ἐταιρίας, τῆς Σηλιαολογικῆς Ἐταιρίας, τῆς Γαλλικῆς Ὄρυκτολογικῆς Ἐταιρίας καὶ τῆς Γεωλογικῆς Ἐταιρίας τῆς Γαλλίας.

Ὁ καθηγητὴς Ι. Παπασταματίου συμμετέσχε εἰς πολλὰ διεθνή Συνέδρια καὶ Ἐπιτροπὰς. Ἡ συμβολή του εἰς τὴν προώθησιν τῶν γεωλογικῶν μας γνώσεων ἀνεγνωρίσθη διεθνῶς διὰ τῆς ἀπονομῆς σὲ αὐτὸν τὸ 1974 ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Γεωλογικῆς Ἐταιρίας, τοῦ Μεταλλίου Leopold von Buch, διάκρισις, πὺν γίνεται μόνον εἰς ἐξέχοντας ἐπιστήμονας τῶν γεωεπιστημῶν.

Ἀκούραστος ἑργάτης τῆς γεωλογίας, μὲ νεανικὸ ἐνθουσιασμὸ καὶ ἐμβρίθεια στὰ θέματα πὺν ἔρευνοῦσε, ἄφησε ἓνα τεράστιον καὶ πολύτιμον ἐπιστημονικὸν ἔργον.

Ἐκ τῶν βασικῶν θεμελιωτῶν τοῦ Ἰνστιτούτου Γεωλογίας καὶ Ἐρευνῶν Ὑπεδάφους, ἔθεσε τὰς βάσεις διὰ τὴν γεωλογικὴ χαρτογράφησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου ὑπὸ κλίμακα 1 : 50.000.

Ἀπὸ τοὺς πρὸ διακεκριμένους διεθνῶς μελετητὰς τῶν βωξιτῶν συνέβαλε οὐσιαστικὰ εἰς τὴν ἀλματώδη αὔξησιν τῶν ἀποθεμάτων διὰ τῆς ἀνακαλύψεως νέων κοιτασμάτων, καθορίσας πρῶτος αὐτὸς τοὺς νόμους πρὸς διέπουν τὴν γένεσιν αὐτῶν.

Ἡ μελέτη τῶν Ἑλληνικῶν ἠφαισιτιῶν ὑπῆρξε ἀπὸ τὰ πλέον σημαντικὰ ἔργα του. Μελετητῆς τῆς Σμύριδος τῆς Νάξου ἀνακαλύπτει νέον πέτρωμα, ἄγνωστον μέχρι τότε εἰς τὴν πετρολογίαν, τὸν Ναζίτην. Νεωτέρα μελέτη του (1951) ἐπὶ τῆς Σμύριδος τῆς Νάξου οὐσιαστικῶς ἀπεκάλυψε τοὺς ἀγνώστους μέχρι τότε νόμους τῆς μεταλλοφορίας της. Τὸ 1952 μελετᾷ τὴν λιγνιτοφόρο λεκάνη Πτολεμαΐδος, καὶ βεβαιώνει τὸ πρῶτον τὴν ὑπαρξὶ ἐκμεταλλευσίμων κοιτασμάτων λιγνίτου. Τὸ 1955 θέτει τὶς βάσεις γιὰ τὴν κοιτασματολογικὴν ἔρευνα τῶν βωξιτῶν τῆς χώρας, καὶ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν μεγάλων κοιτασμάτων ἅτινα μεταγενεστέρως θὰ στηρίζουν τὴν ἴδρυσιν ἐργοστασίου ἀλουμινίου στὴν χώρα μας.

Τὸ 1956 ἀνακοινοῖ τὴν πρώτην διὰ τὸν Ἑλληνικὸν χῶρον, συστηματικὴν μελέτην ἐπὶ τῆς κοιτασματολογίας τῶν ἐμφανίσεων θεικῶν ἀλάτων τῆς νήσου Κρήτης, ἐνῶ κατὰ καιροὺς (1956, 1959 κλπ.) ἀνακοινοῖ τὴν ἀνακάλυψιν νέων μεγάλων κοιτασμάτων βωξίτου. Τὸ 1959 μελετᾷ τὰ μαγγανιομεταλλεύματα τῆς Δράμας καὶ τὸ 1962 μελετᾷ τοὺς βωξίτας τῆς Σκοπέλου. Τὸ 1964 καὶ 1965 ἀνακοινεῖ εἰς τὰ Συνέδρια τῆς ICSOBA τὰς πλέον σημαντικὰς συνθετικὰς ἐργασίας του ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν βωξιτῶν καὶ θέτει τὰς βάσεις τῆς ἰδικῆς του θεωρίας διὰ τὴν γένεσιν τῶν. Τέλος μέχρι καὶ τοῦ 1976 προβαίνει εἰς σειρὰν ἐπιστημονικῶν ἀνακοινώσεων μὲ βασικὸν θέμα τοὺς Ἑλληνικοὺς βωξίτας. Ἄλλ' ἐὰν αἱ ἐπὶ τῶν βωξιτῶν πρωτότυποι ἐργασίαι του τὸν ἀνέδειξαν εἰς αὐθεντίαν παγκοσμίου κύρους, δὲν ὑπῆρξε μικροτέρα ἢ συμβολὴ τοῦ καθηγητοῦ Ι. Παπασταματίου εἰς τὴν γνῶσιν τῆς γεωλογικῆς δομῆς τῆς χώρας διὰ τῆς θέσεως τῶν βάσεων τῆς συστηματικῆς γεωλογικῆς χαρτογραφίσεως ὑπὸ κλίμακα 1:50.000, χαρτογραφήσαντος τοῦ ἰδίου σημαντικὰ τμήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ χῶρου.

Πέραν ὅμως τῆς ἐπιστημονικῆς ἰδιοφυΐας ὁ καθηγητῆς Ι. Παπασταματίου, ὑπῆρξε σωστὸς ἄνθρωπος, ὑποδειγματικὸς οἰκογενειάρχης, πολύτιμος δάσκαλος, ἀκούραστος ἐργάτης, πιστὸς σύντροφος στὰ ἐπικίνδυνα καὶ ἐπιμοχθα μονοπάτια τῶν Ἑλληνικῶν βουνῶν, καὶ γενικὰ ὑπόδειγμα γιὰ κάθε νεώτερον γενεὰ καὶ σύμβολο γιὰ τὸν γεωεπιστημονικὸν κόσμον. Τὸ μεγάλο κενὸ πρὸς μᾶς ἄφησε ὁ χαμὸς του εἶναι τεράστιον· τεράστιες ὅμως εἶναι καὶ οἱ ὑποθήκες.

Κατάλογος ἐπιστημονικῶν Ἔργασιῶν καθ. Ι. Παπασταματίου

1. Ἡ ἠφαισιτῆς τῆς τριτογενοῦς λεκάνης τῆς Κύμης. Ἀθήναι, 1930. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ.
2. Τὰ ἐναλλογενῆ ἐγκλείσματα τῶν ἠφαισιτιῶν τοῦ Ὄξυλίδου τῆς Εὐβοίας. Πρακτικὰ Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, 5, 1930, σελ. 306 - 311.
3. Οἱ ἠφαισιτῆς τῆς ἀνατολικῆς Κρομμυωνίας. Ι. Μικροσκοπικὴ καὶ πετροχημικὴ ἐξέτασις τῶν ἠφαισιτιῶν. Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, 12, 1937, σ. 22 - 30.

4. Οἱ ἠφαιστῖται τῆς ἀνατολικῆς Κρομμυωνίας. Π. Γεωλογικὴ θέσις καὶ ἡλικία τῶν ἠφαιστειτῶν. Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, 12, 1937, σ. 104 - 111.
5. Τὰ νεογενῆ ἠφαιστεία τῆς Κρομμυωνίας. Ἀθῆναι, 1937, σ. 60. Διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ (μεθ' ἐνὸς γεωλ. χάρτου ὑπὸ κλ. 1 : 12.500).
6. Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς γεωλογικῆς κατασκευῆς τῶν βορείων Σποράδων. Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν. 13, 1939, σ. 45 - 49. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Γ. Μαρίνου).
7. Etude pétrographique des tufs volcaniques d'Orion dans le bassin tertiaire de Kymi (Ile d'Eubée). Soixante - douzième Congrès des Sociétés Savantes, 1939, p. 183 - 187.
8. Sur quelques nouveaux types de roches à corindon de l'île de Naxos. C. R. de l'Acad. des Sciences, 208, 1939, σ. 2088 - 2090.
9. Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς γεωλογικῆς κατασκευῆς τῶν βορείων Σποράδων. Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, 15, 1940, σ. 344 - 346. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Γ. Μαρίνου).
10. Sur les propriétés cristallographiques et chimiques du diopside prenant part à la constitution de quelques enclaves épallogènes recueillies sur un affleurement de serpentine près de Kymi (Ile d'Eubée). Ann. Géolog. des pays Helléniques, 1, 1945, σ. 129 - 139.
11. Über den Ausbruch des Santorinvulkanes von 1939 - 41. Der Ktenas - Ausbruch. Bull. Volc., 11, 1951, S. 1 - 47. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Γ. Γεωργαλά).
12. Ἡ Σμύρις τῆς Νάξου. Γεωλ. Γεωφ. Μελέται (ΙΓΕΥ). Ἀθῆναι, 1951, Τόμ. I, τευχ. 2, σ. 37 - 68.
13. Geologische Untersuchungen auf der Insel Kreta. Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, 27, 1952, S. 241 - 245. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ C. Renz - I. Paraskevaïdes).
14. Γεωλογικὴ μελέτη τῆς λιγνιτοφόρου περιοχῆς Πτολεμαΐδος. Γεωλ. καὶ Γεωφ. Μελέται (Ι.Γ.Ε.Υ.), 2, 1952, σ. 7 - 95. (Ἀγγλικά σ. 51 - 95).
15. L'éruption du volcan de Santorin en 1939 - 1941. L'éruption du dôme Fouqué, Bull. Volc. 13, 1953, p. 1 - 38. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Γ. Γεωργαλά).
16. Περὶ τῆς παρουσίας τοῦ ὀρυκτοῦ βουρσίτου εἰς τὰ μικτὰ θειοῦχα τοῦ μεταλλείου τῆς Κίρκης (Θράκης). Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, 28, 1954, σ. 407-408. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Μ. Περετσή).
17. Περὶ τῆς παρουσίας ἀλβιτῶν εἰς ἀνθρακικά τινα πετρώματα τῆς Κρήτης καὶ τῆς γενέσεως αὐτῶν. Δελτίον Ἑλλην. Γεωλ. Ἐταιρίας, 2, 1954/55, σ. 87 - 97.
18. Κοιτασματολογικὴ ἀναγνώρισις τῶν ἐμφανίσεων βοξίτου Παρνασσοῦ - Γκιώνας. Γεωλογικαὶ ἀναγνώρισεις. (Ι.Γ.Ε.Υ. πολυγρ.). Ἀρ. 21, 1955, σ. 1-20.
19. Γεωλογικὴ χαρτογράφησις τῆς Σητείας. Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ. Ἀρ. 1, 1955, σ. 5. Γεωλογικοὶ χάρται 1 : 50.000 φύλλα : Ἱεράπετρα, Σητεία, Ζήρος 1959. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ γεωλόγων τῆς Ὑπηρεσίας Γεωλογίας).

20. Συμβολή εις τὴν γεωλογίαν τῆς Κρήτης. Νεώτερα πορίσματα. Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ. Ἄρ. 1, 1955, σ. 4 - 5.

21. Ὁ σεισμὸς τῆς Θεσσαλίας - Φθιώτιδος τῆς 30 Ἀπριλίου 1954. Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ., Ἄρ. 1, 1955, σ. 6. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Δ. Βετούλη).

22. Περὶ μιᾶς ἐμφανίσεως γρανίτου εἰς Καλὸ Χωριὸ (ἐπαρχία Μεραμβέλλου) Κρήτης. Δελτίον Ἑλλ. Γεωλ. Ἐταιρίας, 2. 1954/55, σ. 123 - 131. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Ν. Παπάκη καὶ Γ. Χριστοδούλου).

23. Γεωλογικὴ χαρτογράφησις φύλλου Ἀμφίσσης (κλ. 1 : 50.000). Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ. Ἄρ. 3, 1956, σ. 5 - 8. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ γεωλόγων τῆς ὑπηρεσίας Γεωλογίας).

24. Σεισμὸς τῆς Σαντορίνης (9 Ἰουλίου 1956). Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ. Ἄρ. 3, 1956, σ. 13 - 14. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Κ. Ζάχου καὶ Σπ. Βουτετάκη).

25. Συμπλήρωσις κοιτασματολογικῆς ἀναγνωρίσεως τῶν βωξιτῶν Παρνασσῶ - Γκιώννας. Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ. Ἄρ. 3, 1956, σ. 18 - 19. Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Ἀθ. Τάταρη).

26. Sur l'âge des phyllades de l'île de Crète. *Éclogae Geologicae Helvetiae*, 49, 1953, p. 147 - 49. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ καθηγητοῦ Μ. Reichel, ἐκτελέσαντος τὸ παλαιοντολογικὸν μέρος τῆς μελέτης).

27. Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν κρυσταλλικῶν ἀσβεστολίθων τῆς νήσου Θήρας. Δελτίον Ἑλλ. Γεωλ. Ἐταιρίας 3, 1956/58, σ. 104 - 113.

28. Περὶ ἑνὸς νέου μεταλλικοῦ ἠφαιστειακοῦ κέντρου εἰς Εὔβοιαν. Δελτίον Ἑλλ. Γεωλ. Ἐταιρίας, 3, 1956/58, σ. 128 - 146.

29. Κοιτασματολογία τῶν ἐμφανίσεων ὀρυκτῶν θεικῶν ἀλάτων (γύψου - ἀνυδρίτου) τῆς νήσου Κρήτης. Δελτίον Ἑλλ. Γεωλ. Ἐταιρίας, 3, 1956/58, σ. 146 - 155.

30. Γεωλογικὴ χαρτογράφησις φύλλου Ἀμφίσσης. Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ. Ἀριθ. 4 - 5, 1959, σ. 4 - 5. Γεωλ. χάρτης Ἑλλάδος 1 : 50.000, Ι.Γ.Ε.Υ., 1960. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ γεωλόγων τῆς Ὑπηρεσίας Γεωλογίας).

31. Γεωλογικὴ χαρτογράφησις φύλλου Ἀμφικλείας. Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ. Ἄρ. 4 - 5, 1959, σ. 6 - 7. Γεωλ. χάρτης Ἑλλάδος 1 : 50.000, Ι.Γ.Ε.Υ., 1962. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ γεωλόγων τῆς Ὑπηρεσίας Γεωλογίας).

32. Γεωλογικὴ χαρτογράφησις φύλλου Γαλαξειδίου. Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ. Ἄρ. 4 - 5, 1959, σ. 7 - 9. Γεωλ. χάρτης Ἑλλάδος 1 : 50.000, Ι.Γ.Ε.Υ., 1962. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ γεωλόγων τῆς Ὑπηρεσίας Γεωλογίας).

33. Στρωματογραφικὴ καὶ τεκτονικὴ σύνδεσις Δυτ. Γκιώνας καὶ Βαρδουσιῶν ὀρέων. Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ. Ἄρ. 4 - 5, 1958, σ. 10 - 11. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Ἀθ. Τάταρη).

34. Κοιτασματολογικὴ μελέτη τῶν μεγαλυτέρων κοιτασμάτων βωξίτου Παρνασσῶ - Γκιώνας. Δελτίον Ι.Γ.Ε.Υ. Ἄρ. 4 - 5, 1958, σ. 23 - 24. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Ἀθ. Τάταρη).

35. Γεωλογικὴ χαρτογράφησις καὶ κοιτασματολογικὴ μελέτη τῆς μαγγανιοφόρου περιοχῆς Σιδηρονέρου - Μαγνησίου - Ὀροπεδίου (Δράμας). Δελτίον

I.G.E.Y., 'Αρ. 4 - 5, 1958, σ. 25 - 26. ('Εν συνεργασία μετὰ Κ. Ζάχου καὶ Ι. 'Αναστοπούλου).

36. La géologie de la région montagneuse du Parnasse - Kiona - Oeta. Bull. Soc. Géol. de France. 7. Sev. 2, 1960, p. 398 - 409. ('Ανεκοινώθη εἰς τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν συνέδριον διὰ τὰς Δυναρίδας),

37. Τὰ μεταλλικὰ ἠφαιστεια τῆς Εὐβοίας καὶ Σκύρου. 'Αρχεῖον Εὐβοϊκῶν μελετῶν, 8, 1961, σ. 39 - 74.

38. Παρατηρήσεις τινὲς ἐπὶ τῆς γεωλογίας καὶ μεταλλογενέσεως τῆς νήσου Σκύρου. Δελτίον 'Ελλ. Γεωλ. 'Εταιρίας, 4, 1959/1961, σ. 219 - 237.

39. Τὸ Καλλίδρομον. Γεωλογία αὐτοῦ καὶ συσχετίσις μετὰ Παρνασσόν. Δελτίον 'Ελλ. Γεωλ. 'Εταιρίας, 5, 1962/63, σ. 43 - 51. ('Εν συνεργασία μετὰ Δομ. Βετούλη καὶ 'Αθ. Τάταρη).

40. Οἱ βωξίται Σκοπέλου. Δελτ. 'Ελλ. Γεωλ. 'Εταιρίας, 5, 52 - 74, 1962/63.

41. Τεκτονικὴ τῶν ἰζημάτων μεταβάσεως ἀπὸ ζώνης Παρνασσῶ - Γκιώνας εἰς ζώνην 'Ωλονοῦ - Πίνδου. Δελτίον 'Ελλ. Γεωλ. 'Εταιρίας, 5, 1962 - 63, σ. 1, 83 - 88. ('Εν συνεργασία μετὰ 'Αθ. Τάταρη).

42. Sur la présence de roches sédimentaires d'âge prétriasique à Mykonos (archipel des Cyclades, Grèce). C. R. de l'Académie des Sciences, 256, 1963, σ. 5167 - 5169 = AGPH, 14: 305 - 23, 1963.

43. Outlines of the Geology of Greece, 21 - 25, OECD Paris, 1964: Méthodes de prospection de la chromite.

44. Les gisements de bauxite en Grèce. Académie Yougoslave des Sciences et des arts «Symposium sur les bauxite, oxydes et hydroxydes d'aluminium». Zagreb, 1964, g. 285 - 293.

45. Quelques observations sur la gène des bauxites en Grèce. Travaux du Comité International pour l'étude des bauxites, des oxydes et des hydroxydes d'aluminium. Zagreb, 1965, No 1, σελ. 3 - 8.

46. Problèmes que posent les recherches effectuées jusqu'à présent sur les bauxites grecques. Travaux ICSOBA, Zagreb, 3: 21 - 30, 1966.

47. Περὶ τῆς ἡλικίας τῆς λιγνιτοφόρου λεκάνης Κοζάνης (ὑπὸ ἐκτύπωσιν). 'Ανεκοινώθη κατὰ τὴν 35ην συνεδρίαν ἐπιστημονικῶν ἀνακοινώσεων τῆς 'Ελλ. Γεωλογικῆς 'Εταιρίας, τῆς 22ας Δεκεμβρίου 1965. ('Εν συνεργασία μετὰ Δομ. Βετούλη).

48. Neue Beiträge zur Geologie der Insel Kreta. Γεωλογικαὶ καὶ Γεωφυσικαὶ Μελέται, 9/2: 173 - 185, 1966. ('Εν συνεργασία μετὰ Ν. Creutzburg).

49. Νεώτερα στοιχεῖα ἐπὶ τῆς γενέσεως τῶν 'Ελληνικῶν βωξιτῶν. Πρακτ. τῆς 'Ακαδημίας τῶν Παρισίων. t. 264, p. 2541 - 44, 1967. ('Εν συνεργασία μετὰ Ζ. Maksimovic).

50. Die Ethia - Serie des südlichen Mittelkreta und ihre Ophiolithvorkommen 635. Heidelberg, 1969. (Μὲ Ν. Creutzburg).

51. Contribution to the study of genesis of greek bauxites: Mandra II bauxites deposit. (Mè Z. Maksimovic). Annali Instituti Geologici Publici Hungarie. Vol. LIV, Fasc 3, 391 - 401, 1969.

52. Γεωλ. χάρτης Ελλάδος, 1 : 50.000. Φύλλον "Αργος 1970. (Έν συνεργασία μετὰ γεωλόγων τῆς Ἑπηρεσίας Γεωλογίας).

53. Βωξίτης εἰς Πλειστοκαινικὰς ἀτόλλας τοῦ Εἰθηνικοῦ.

54. Οἱ βωξίται τῆς Ἄγναντερῆς, Ν. Ἄ. Θεσσαλία. (Mè Κ. Δεμίρη). Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Ε. Μ. Π., Τόμος 2ος, 1971.

55. Etude minéralogique, pétrographique et géochimique des bauxites du Malm inférieur dans la région de Distomon, Grèce. (Mè Gy. Barbossy καὶ Gy. Panto).

56. Distribution d'oligoéléments dans les gisements de bauxite de la Grèce Centrale. (Mè Z. Maksimovic). Συνέδριο I.C.S.O.B.A. Νικαίας, 1973.

57. Nouvelles données sur la gèpèse des bauxites grecques. (Γεν. Συνέλευση Γερμαν. Γεωλ. Ἑταιρίας, 1974, Βόννη).

58. Quelques observations sur la stratigraphie de la région bauxitifère de Distomon (Grèce). Ἀνακοινώθηκε στὸ Διεθνὲς Συνέδριο τῆς ICSOBA. Dubronnik, 1975. (Mè Γ. Βοριδῆ καὶ Γ. Παπανικολάου).

59. Στοιχεῖα γιὰ τὴν κοιτασματογένεση χρῆσιμων ὀρυκτῶν ὑλῶν στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο. Ἀθήνα, 1976 (ὑπὸ δημοσίευση).

ΛΟΥΚΑΣ ΜΟΥΣΟΥΛΟΣ

Καθηγητῆς Ε.Μ.Π.

Ἀκαδημαϊκός